

Projekt

z dnia 20 listopada 2025 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY MIASTA PRUSZKOWA**

z dnia 2025 r.

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Pruszkowa na lata 2026 - 2029**

Na podstawie art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) oraz art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Pruszkowa na lata 2026-2029, w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały.

§ 2. Realizacja zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Pruszkowa na lata 2026-2029 finansowana będzie ze środków przeznaczonych na ten cel w budżecie Miasta Pruszkowa w latach 2026-2029.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Pruszkowa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Pruszkowa

Karol Chlebiński

**Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta
Pruszkowa na lata 2026-2029**

Opracowanie:

**Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie
Pruszków, październik 2025 rok**

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie
2. Diagnoza społeczna środowiska oraz problemów w aspekcie sytuacji lokalnej
3. Grupy docelowe
4. Cel główny i cele szczegółowe Programu
5. Zadania, działania, wskaźniki
6. Realizatorzy Programu
7. Zasady funkcjonowania i wynagradzania członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
8. Harmonogram i zasady finansowania Programu
9. Ewaluacja
10. Postanowienia końcowe

PODSTAWY PRAWNE

- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U.2023 poz. 2151);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U.2023 poz. 1939);
- Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 (Dz.U. z 2021 r poz. 642)
- Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz.U.2024 poz. 1670 ze zm.);
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. 2025 poz. 49);
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz.U.2024 poz.1673);
- Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (t.j. Dz.U.2025 poz.450 ze zm.);
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz.U.2024 poz. 1530 ze zm.);
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. 2024 poz. 1491 ze zm.).
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz.U.2025 poz. 1153)
- Uchwała Nr LXXXIII.765.2023 Rady Miejskiej w Pruszkowie z dnia 28 września 2023r. w sprawie uchwalenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Pruszkowa na lata 2023-2029.

1. Wprowadzenie

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Pruszkowa na lata 2026-2029, w dalszej części zwany Programem, określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki i ograniczania szkód indywidualnych i społecznych poprzez rozwój systemu przeciwdziałania uzależnieniom od substancji psychoaktywnych, w tym alkoholu i narkotyków oraz uzależnieniom behawioralnym. Forma obecnego Programu wynika z faktu przyjęcia przez Sejm nowelizacji ustawy o zdrowiu publicznym w grudniu 2021 r., która to nałożyła na gminy obowiązek połączenia Programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz Programu przeciwdziałania narkomanii. W ramach powyższego nastąpiło wspólne określenie celów i działań, a struktura zawartości programu pozostała ta sama.

Program w swej konstrukcji merytorycznej jest zgodny z założeniami Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025 oraz Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych w Mieście Pruszków. W Programie uwzględnione zostały rekomendacje i priorytety dot. realizowania i finansowania gminnych programów wskazane przez Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii stanowi lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z nadużywania alkoholu i narkotyków oraz podejmowania zachowań, które mogą prowadzić do uzależnienia.

Nadrzędnymi aktami prawnymi, które regulują kwestie prawne związane z alkoholem i narkotykami są dwie ustawy: Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii. Na mocy przedmiotowych ustaw rada gminy uchwala gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami, który stanowi część strategii rozwiązywania problemów społecznych, jednocześnie uwzględniając cele operacyjne dotyczące przeciwdziałania uzależnieniom, określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Ustawodawca dokładnie określił kierunki w jakich powinny być podejmowane działania wobec problemów związanych z uzależnieniami, wskazał zadania z tego zakresu, źródła ich finansowania oraz podmioty odpowiedzialne za ich koordynację.

Zadania te obejmują m.in.:

- zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków;
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkotykowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkotykowych;
- podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących reklamy napojów alkoholowych i zasad ich sprzedaży oraz występowania przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;

- prowadzenie placówek wsparcia dziennego.

Głównym celem działań w zakresie profilaktyki uzależnień podejmowanych przez Miasto Pruszków jest zmniejszenie problemów będących wynikiem spożywania alkoholu i narkotyków uwzględniając całą populację mieszkańców miasta, a nie tylko tzw. „grupy podwyższonego ryzyka”. Jednocześnie należy dodać, iż polityka rozwiązywania problemów uzależnień na terenie Miasta Pruszkowa jest zgodna z kierunkami określonymi w niniejszym programie stanowiącym rozwinięcie i kontynuację działań z zakresu profilaktyki uzależnienia od alkoholu i narkotyków prowadzonych w latach poprzednich.

Działania zawarte w Programie oraz sposoby ich realizacji są dostosowane do lokalnych potrzeb i możliwości prowadzenia określonych form pracy, w oparciu o posiadane zasoby instytucjonalne i osobowe. Jednocześnie będą one monitorowane i ewaluowane w trakcie realizacji programu, między innymi za pomocą sprawozdawczości.

2. Diagnoza społeczna środowiska oraz problemów w aspekcie sytuacji lokalnej

Według informacji zawartych w Informatorze Krajowego Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom pn. „Przeciwdziałanie uzależnieniom oraz ograniczenie dostępności alkoholu w samorządach gminnych – aspekty prawne, finansowe i praktyczne”, według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) alkohol znajduje się na trzecim miejscu wśród czynników ryzyka dla zdrowia ludzi, a ponad 200 rodzajów chorób i urazów jest powiązanych z jego spożywaniem. Komisja Europejska w diagnostyce walki z rakiem wskazuje na szkodliwe skutki zdrowotne spożywania alkoholu jako istotny problemem zdrowia publicznego w UE. Alkohol pity przez matkę w czasie ciąży jest jednym z czynników, które mogą powodować uszkodzenie płodu. Efektem jego działania może być śmierć płodu lub nieuleczalne zaburzenia fizyczne i psychiczne ogólnie określane jako Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych FASD (Fetal Alcohol Spectrum Disorder).

Miliony złotych rocznie przeznaczane są na reklamy zachwalające towarzyskie i osobiste korzyści, jakie przynosi picie alkoholu. Jest to jeden z czynników zwiększających konsumpcję alkoholu. W wyniku długotrwałego, intensywnego spożywania alkoholu rozwija się uzależnienie fizjologiczne, tolerancja oraz nałóg. Biorąc pod uwagę powyższe należy zaznaczyć, iż duża dostępność alkoholu ma wpływ na występowanie licznych problemów zarówno zdrowotnych jak i społecznych.

Tabela nr 1. Dane dotyczące rynku napojów alkoholowych w Pruszkowie uzyskane z Urzędu Miasta Pruszkowa z Wydziału Spraw Obywatelskich i Obsługi Mieszkańców Pruszkowa.

Lp.	Dane dotyczące rynku napojów alkoholowych	2024 rok	I-VI 2025 roku
1	Liczba punktów handlowych sprzedających alkohol	110	113
2	Liczba punktów handlowych sprzedających wyłącznie piwo	101	104
3	Liczba punktów gastronomicznych sprzedających alkohol	39	37

4	Liczba punktów gastronomicznych sprzedających wyłącznie piwo	38	36
5	Liczba ustalonych przez gminę* zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do 4,5% zawartości alkoholu oraz piwo, do spożywania poza miejscem sprzedaży	130	130
6	Liczba ustalonych przez gminę* zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 4,5% do 18% zawartości alkoholu z wyjątkiem piwa, do spożywania poza miejscem sprzedaży	115	115
7	Liczba ustalonych przez gminę* zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% zawartości alkoholu, do spożywania poza miejscem sprzedaży	115	115

Europejski Raport narkotykowy z 2025 roku wskazuje, że rynek narkotykowy w Europie nadal wykazuje dużą odporność na czynniki zewnętrzne, takie jak kryzysy gospodarcze, konflikty geopolityczne czy zmiany prawne. Dostępność substancji psychoaktywnych – zarówno tych tradycyjnych, jak i nowych – pozostaje na bardzo wysokim poziomie. Obserwujemy dalszą profesjonalizację i globalizację rynku, a także rosnące wykorzystanie internetu, technologii i kanałów społecznościowych do sprzedaży i dystrybucji narkotyków. Uwagę ekspertów zwraca rosnąca liczba przypadków nielegalnego wprowadzania na rynek substancji syntetycznych, takich jak nitazeny – opioidy o mocy przekraczającej fentanyl – czy nowe półsyntetyczne kannabinoidy, które bardzo często pojawiają się na rynku bez odpowiedniego oznaczenia lub z nieprzewidywalnymi efektami zdrowotnymi. W zakresie poszczególnych substancji raport wskazuje na utrzymującą się dominację konopi indyjskich, które nadal pozostają najczęściej używanym narkotykiem w Europie. Wzrasta jednak różnorodność ich form – od klasycznych suszy (marihuana) po oleje, ekstrakty i produkty spożywcze z wysokim stężeniem THC. Taka różnorodność zwiększa nie tylko atrakcyjność produktu, ale i ryzyko zdrowotne, zwłaszcza wśród młodych użytkowników. Z kolei kokaina, jako druga najczęściej stosowana substancja w UE, notuje rekordowe poziomy dostępności. Nowe substancje psychoaktywne (tzw. NPS) są coraz trudniejsze do monitorowania i kontroli. Do końca 2024 roku zidentyfikowano ich ponad 1000, z czego 47 zostało wykrytych po raz pierwszy w ciągu ostatniego roku. Największym wyzwaniem są syntetyczne kannabinoidy, które są silnie toksyczne i często powiązane z zatruciami zbiorowymi.

Używanie narkotyków wiąże się z szeregiem obecnie najbardziej naglących kwestii zdrowotnych i społecznych. Należą do nich problemy ze zdrowiem psychicznym, samookaleczanie, bezdomność, przestępczość młodzieży oraz wyzyskiwanie osób i społeczności wymagających szczególnego traktowania.

Wychodząc naprzeciw zapotrzebowaniu społecznemu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie sfinansował badania pn. „Diagnoza problemów i pozytywnego potencjału młodzieży w ujęciu profilaktyki zintegrowanej” przez Instytut Profilaktyki Zintegrowanej w Warszawie, zgodnie z rekomendacjami opublikowanymi w „Vademecum skutecznej profilaktyki problemów młodzieży” (ORE,2015) oraz Europejskiego Programu Badań Ankiетowych w szkołach na temat używania alkoholu i narkotyków przez młodzież (ESPAD), które jest rekomendowane i popierane przez Europejskie

Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii, (od 2024 roku Agencja Unii Europejskiej ds. narkotyków) jako wiarygodne źródło informacji o postawach i zachowaniach młodzieży w obszarze substancji psychoaktywnych. Możliwość poznania mechanizmów zachowań ryzykownych wśród uczniów szkół podstawowych oraz ponadpodstawowych, a także poznanie motywów skłaniających młodzież do picia alkoholu lub sięgania po narkotyki jest niewątpliwie niezbędne do rozpoznania aktualnych problemów na terenie Miasta Pruszkowa i dostosowania adekwatnych form pomocy.

Z przeglądu dostępnych danych wynika, że między początkiem 2022 a połową 2024 roku nastąpił spadek stopy bezrobocia w powiecie pruszkowskim — z 2,9 % do 2,3 %. Wskaźnik ten sugeruje, że na obecnym etapie nie ma potrzeby wspierania zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej. W zamian, w ramach działań wspierających osoby wykluczone społecznie, w tym osoby dotknięte problemem uzależnień, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie realizuje zadania związane z organizacją prac społecznie użytecznych, na podstawie art. 73a ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2024 r. poz. 475 z późn. zm.) we współpracy z powiatowym urzędem pracy.

Celem prac społecznie użytecznych jest aktywizacja osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku, które korzystają ze świadczeń pomocy społecznej, w tym również osób z problemem uzależnień.

Dane dotyczące realizacji:

- W roku 2024 r. w pracach społecznie użytecznych uczestniczyły 3 osoby.
- W I półroczu 2025 r. w programie uczestniczyły 3 osoby.

Działanie to wpisuje się w cele profilaktyki uzależnień poprzez wspieranie integracji społecznej i zawodowej osób zagrożonych wykluczeniem.

Raport z badań ankietowych używania substancji psychoaktywnych przez młodzież szkolną Pruszkowa w 2024 r. oraz rekomendacje do działań z obszaru profilaktyki uzależnień.

Jesienią 2024 r., w ramach międzynarodowego projektu: „European School Survey Project on Alcohol and Drugs” (ESPAD), zrealizowano audytoryjne badania ankietowe na próbach reprezentatywnych uczniów ósmych klas szkół podstawowych (wiek: 14-15 lat), oraz pierwszych klas (wiek: 15-16 lat) i trzecich klas (wiek: 17-18 lat) szkół ponadpodstawowych z Pruszkowa.

Celem badania był przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, ale także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie ulokowanych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży.

Napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej. Chociaż raz w życiu spożywało alkohol: 59,5% uczniów z najmłodszej grupy, 68,4% uczniów ze średniej grupy i 84,4% uczniów z najstarszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 18,4% - czternasto-piętnastolatków, 32,8% piętnasto-szesnastolatków i 47,8% siedemnasto-osiemnastolatków (tabela nr 2). Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, znaczną

popularnością cieszą się też napoje spirytusowe. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 6,8% uczniów z najmłodszej kohorty, 12,8% uczniów ze starszej kohorty i 13,4% ze najstarszej grupy wiekowej.

Tabela nr 2. Spożywanie napojów alkoholowych przez młodzież szkolną w Pruszkowie.

Poziom klasy	Spożywanie napojów alkoholowych	2021	2024
8 klasy szkół podstawowych	Kiedykolkwiek w życiu	63,6 %	59,5 %
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	46,2 %	44,0 %
	W czasie 30 dni przed badaniem	24,9 %	18,4 %
1 klasy szkół średnich	Kiedykolkwiek w życiu	77,8 %	68,4 %
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	61,7 %	55,1 %
	W czasie 30 dni przed badaniem	39,9 %	32,8 %
3 klasy szkół średnich	Kiedykolkwiek w życiu	96,0 %	84,4 %
	W czasie 12 miesięcy przed badaniem	91,8 %	77,4 %
	W czasie 30 dni przed badaniem	75,2 %	47,8 %

Palenie tytoniu jest zachowaniem mniej powszechnym. Chociaż raz w życiu paliło 22,0% uczniów ósmych klas szkół podstawowych, a w szkołach średnich 41,6% pierwszoklasistów i 52,1% uczniów ze starszej grupy. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło odpowiednio 9,6% uczniów z pierwszej grupy, 20,9% z drugiej grupy i 24,6% z trzeciej grupy (tabela nr 3).

Palenie tytoniu jest obecnie podobnie lub nawet bardziej rozpowszechnione wśród dziewcząt, jak wśród chłopców. Tak samo jest z piciem napojów alkoholowych. Niektóre z wskaźników picia i palenia sugerują większe rozpowszechnienie wśród chłopców, inne wśród dziewcząt.

Tabela nr 3. Palenie tytoniu przez młodzież szkolną w Pruszkowie

Poziom klasy	Spożywanie napojów alkoholowych	2021	2024
8 klasy szkół podstawowych	Kiedykolkwiek w życiu	33,9 %	22,0 %
	W czasie 30 dni przed badaniem	14,4 %	9,6 %
1 klasy szkół średnich	Kiedykolkwiek w życiu	52,1 %	41,6 %
	W czasie 30 dni przed badaniem	24,9 %	20,9 %

3 klasy szkół średnich	Kiedyskolwiek w życiu	66,7 %	52,1 %
	W czasie 30 dni przed badaniem	32,2 %	24,6 %

Używanie e-papierosów okazało się bardziej rozpowszechnione wśród najstarszej grupy wiekowej zarówno, jeśli chodzi o używanie kiedykolwiek w życiu (68,4%) jak i w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem (43,6%). Wśród uczniów pierwszych klas szkół średnich to rozpowszechnienie jest znacząco niższe – odpowiednio 58,6% i 38,4%. Zgodnie z przewidywaniami najniższe odsetki używających e-papierosów spotykamy w szkole podstawowej. W grupie ośmioklasistów używało e-papierosów kiedykolwiek w życiu 37,7%, zaś w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem – 17,9% (tabela nr 4).

Tabela 4. Używanie e-papierosów przez młodzież szkolną w Pruszkowie

Poziom klasy	Spożywanie napojów alkoholowych	2021	2024
8 klasy szkół podstawowych	Kiedyskolwiek w życiu	39,5 %	37,7 %
	W czasie 30 dni przed badaniem	17,8 %	17,9 %
1 klasy szkół średnich	Kiedyskolwiek w życiu	57,5 %	58,6 %
	W czasie 30 dni przed badaniem	32,5 %	38,4 %
3 klasy szkół średnich	Kiedyskolwiek w życiu	71,9 %	68,4 %
	W czasie 30 dni przed badaniem	42,6 %	43,6 %

Przyjmowanie leków uspokajających lub nasennych bez przepisu lekarza, chociaż raz w życiu, stało się udziałem 14,8% uczniów z najmłodszej kohorty, 18,6% uczniów ze starszej kohorty i 20,5% z najstarszej kohorty. Sięganie po tego typu leki jest bardziej rozpowszechnione wśród dziewcząt niż wśród chłopców.

Wyniki badania wskazują na niższy poziom rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych, niż alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wyjątek stanowią są przetwory konopi. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia z używaniem substancji nielegalnych zdecydowaną większość stanowią osoby, które eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 10,8% najmłodszych uczniów, 18,1% starszych uczniów i 33,7% najstarszych uczniów.

Okazjonalne, aktualne używanie substancji nielegalnych, mierzone wskaźnikiem używania w ciągu ostatnich 12 miesięcy, również potwierdza dominację przetworów konopii. W ósmych klasach szkół podstawowych przetworów konopii używa 9,5% młodzieży, zaś w szkołach średnich, w klasach pierwszych 14,6% uczniów, a w klasach trzecich – 25,0%.

W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem 5,1% uczniów ósmych klas szkół podstawowych, 9,5% uczniów pierwszych klas szkół średnich i 9,4% uczniów trzecich klas tych szkół używało marihuany lub haszyszu.

Zarówno eksperymentowanie z przetworami konopi, jak ich okazjonalne i częste używanie, jest podobnie rozpowszechnione wśród chłopców jak wśród dziewcząt, niektóre z wskaźników bywają nawet wyższe u dziewcząt.

Do problemowych użytkowników przetworów konopi zidentyfikowanych przy pomocy testu przesiewowego, zaliczyć można 6,2% ośmioklasistów ze szkół podstawowych oraz 5,9% pierwszoklasistów i 9,6% trzecioklasistów ze szkół średnich.

Rozpowszechnienie używania „dopalaczy” jest znacznie niższe niż przetworów konopi. Wśród uczniów ósmych klas szkół podstawowych 10,0% używało kiedykolwiek tych substancji. W szkołach średnich w grupie pierwszoklasistów 7,4%, a trzecioklasistów 6,8% zebrało tego typu doświadczenia. Odsetek pierwszoklasistów, którzy sięgali po „dopalacze” w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem wyniósł 5,6%. W najstarszej grupie takich uczniów było 4,8%, zaś w najmłodszej – 8,1%.

Uwagę zwraca wysoki poziom dostępności napojów alkoholowych przejawiający się w ocenach respondentów. Na tym tle dostępność substancji nielegalnych jest oceniana niżej. Spośród nich najwyżej oceniana jest dostępność przetworów konopi.

Z badań wynika, że rodzice odznaczają się dość wysokim poziomem liberalizmu, jeśli chodzi o dopuszczanie do picia napojów alkoholowych przez swoje dzieci. Czternastolatkom i piętnastolatkom w 66-71% deklaruje bezwzględny brak zgody rodziców na picie przez nich napojów alkoholowych. W pierwszych klasach szkół średnich analogiczny odsetek uczniów wynosi 62-64% zaś w klasach trzecich – 34-35%.

Większość młodzieży jest dobrze zorientowana w zakresie ryzyka szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych. O stopniu ryzyka, według ocen respondentów, decyduje bardziej nasilenie używania, niż rodzaj substancji.

Oczekiwania wobec alkoholu formułowane przez młodzież szkolną odwołują się w zbalansowany sposób do pozytywnych konsekwencji niż ewentualnych szkód. W przypadku oczekiwań wobec marihuany i haszyszu odwołują się one w większym stopniu do pozytywnych konsekwencji niż ewentualnych szkód.

Ponad jedna czwarta uczniów ósmych klas szkół podstawowych oraz uczniów pierwszych klas szkół średnich, a także ponad jedna trzecia uczniów trzecich klas szkół średnich, grała chociaż raz w życiu w gry hazardowe, tj. takie gdzie stawia się pieniądze i można je wygrać. W czasie ostatnich 30 dni takie zachowanie zadeklarowało 17,9% uczniów z najmłodszej kohorty, 15,9% ze starszej i 16,6% uczniów z najstarszej kohorty. Można szacować, że 4,2-5,3% pruszkowskich uczniów może być zagrożonych hazardem problemowym.

Wyniki badania zrealizowanego w 2024 r. w Pruszkowie na tle wyników z 2021 r. skłaniają do sformułowania kilku wniosków i rekomendacji.

Spadkowi rozpowszechnienia palenia tytoniu wśród młodzieży towarzyszy wzrost zainteresowania nowymi wyrobami nikotynowymi, zwłaszcza e-papierosami. Nawet jeśli uznać, że są one mniej szkodliwą zdrowotnie alternatywą dla tytoniu, to wyniki wielu badań obalają tezę o ich całkowitej nieszkodliwości. Należy zatem zintensyfikować działania profilaktyczne adresowane do młodzieży w tym zakresie. Jednocześnie istnieje potrzeba podjęcia inicjatyw ograniczających dostępność e-papierosów dla niepełnoletnich.

W Pruszkowie obserwujemy spadek niemal wszystkich wskaźników picia napojów alkoholowych. Cieszyć może zwłaszcza spadek rozmiarów picia szczególnie ryzykownego, jakim jest incydentalne picie nadmierne (binge drinking), czy wręcz upijanie się. Tej tendencji towarzyszy zmniejszanie się dostępności napojów alkoholowych, o którym świadczy porównanie ocen dokonywanych przez badanych w 2024 r. oraz w 2021 r. Ograniczanie dostępności napojów alkoholowych, to strategia o najlepiej udokumentowanej skuteczności, dlatego potrzebne jest zintensyfikowanie działań w tym zakresie. W tym kontekście ważne są nie tylko działania skierowane specyficznie na ograniczanie niepełnoletnim dostępu do alkoholu (np. szkolenia sprzedawców, pełne egzekwowanie przepisów), ale także wszelkie inicjatywy ogólnie ograniczające dostępność napojów alkoholowych (np. zakaz sprzedaży nocnej, ograniczanie liczby punktów sprzedaży, polityka cenowa).

Różnice związane z picią w zakresie używania substancji psychoaktywnych ulegają zatarciu w przypadku napojów alkoholowych oraz wyrobów nikotynowych, włączając w to tytoń. Jak dotychczas, proces ten w obszarze używania innych substancji psychoaktywnych, zwłaszcza przetworów konopi, nie był tak zaawansowany. Wyniki z 2024 r. przekonują, że obecnie jest inaczej. Wydaje się zatem, iż postulat podjęcia prac nad profilaktyką adresowaną specyficznie do dziewcząt pozostaje nadal aktualny. Punktem wyjścia takich prac należy uczynić badania nad czynnikami ryzyka i czynnikami chroniącymi, specyficznymi dla dziewcząt.

W zakresie używania narkotyków cieszy spadek rozpowszechnienia używania przetworów konopi w najstarszej grupie. Ponadto warto zauważyć, iż wedle ocen uczniów nie rysuje się wzrost dostępności tych substancji. Jedyne co może niepokoić, to przekonania młodych ludzi o niezbyt wielkim ryzyku związanym z używaniem marihuany. Tendencje legalizacyjne marihuany obecne w wielu krajach Europy, a także krajów pozaeuropejskich, stanowią czynnik sprzyjający mylnym przekonaniom o nieszkodliwości przetworów konopi. Zdaje się to stanowić poważne wyzwanie dla profilaktyki.

W zakresie nowych substancji psychoaktywnych, czyli tzw. „dopalaczy” nie obserwujemy istotnych zmian, natomiast warte podkreślenia jest postrzeganie przez młodzież ryzyka związanego z używaniem tych substancji jako podobnie dużego, jak w przypadku najcięższych narkotyków. Należy to uznać za sukces profilaktyki skierowanej na ograniczanie popytu na te substancje.

Wyniki badania zdają się sugerować powolne narastanie problemu gier hazardowych, co wymagałoby zintensyfikowania działań profilaktycznych.

Zwiększanie się frakcji rodziców gotowych bezwarunkowo zabraniać swoim pociechom picia napojów alkoholowych wydaje się oznaczać powrót do starych sprawdzonych wzorów wychowawczych. Jednak pokaźna frakcja rodziców niezbyt skłonna do bezwarunkowego zabraniać swoim nastoletnim pociechom picia napojów alkoholowych stanowi aktualne wyzwanie dla profilaktyki.

Zainicjowanie debaty na temat abstynencyjnego paradygmatu polskiej profilaktyki wydaje się obecnie potrzebą chwili.

Zastanawiać może wyższy odsetek uczniów z młodszych grup, którzy pili piwo w placówkach gastronomii, niż tych, którzy dokonywali zakupu piwa na wynos. Picie piwa w lokalu oznacza większą widoczność społeczną niż zakup w sklepie. Dotychczasowe interwencje profilaktyczne w tym zakresie koncentrowały się głównie na sprzedaży alkoholu niepełnoletnim na wynos, może warto dokładniej przyjrzeć się temu zjawisku.

Raport z diagnozy problemów i pozytywnego potencjału młodzieży w ujęciu profilaktyki zintegrowanej dla młodzieży klas VII przeprowadzonej w roku szkolnym 2023/2024 w szkołach podstawowych w Pruszkowie

W okresie od 15 lutego do 25 marca 2024 roku w dziewięciu szkołach podstawowych w Pruszkowie przeprowadzono badanie pn. „Diagnoza problemów i pozytywnego potencjału młodzieży w ujęciu profilaktyki zintegrowanej” przez Instytut Profilaktyki Zintegrowanej w Warszawie.

Głównym celem badania jest zilustrowanie zachowań i postaw młodzieży indywidualnie dla każdej szkoły biorącej udział w badaniu. Dodatkową korzyścią dla miasta jest możliwość zapoznania się ze zbiorczymi wynikami dla całej populacji młodzieży klas siódmych, jako że badaniem zostały objęte wszystkie szkoły podstawowe prowadzone przez miasto.

Przeprowadzone badania diagnostyczne pokazują pozytywny obraz badanej młodzieży: większość dziewcząt wskazała trwałą miłość i przyjaźń jako swoje najważniejsze marzenie i cel w życiu; blisko połowa badanych zadeklarowała więź ze szkołą; bardzo niskie odsetki osób zgłaszających częste palenie papierosów i e-papierosów; zdecydowana większość osób badanych nie zgłosiła picia alkoholu w ostatnim miesiącu oraz bardzo niskie odsetki osób deklarujących korzystanie z narkotyków w ostatnim półroczu i ostatnim miesiącu.

Wśród marzeń i celów życiowych dziewczęta z klas siódmych z Pruszkowa najczęściej (60%) wskazywały trwałą miłość, przyjaźń. W następnej kolejności uczennice wymieniały życie rodzinne i posiadanie dzieci (32%) oraz ciekawą pracę i zdobycie majątku (po 31%).

Dla chłopców najważniejsze okazało się natomiast zdobycie majątku (38%) oraz trwała miłość i przyjaźń (37%), a w następnej kolejności udane życie rodzinne (30%). 44% dziewcząt i 46% chłopców zadeklarowało więź ze szkołą.

Środowiska społeczne, w których funkcjonuje młody człowiek, mogą zarówno chronić go przed podejmowaniem zachowań problemowych, jak i narażać na angażowanie się w takie zachowania. Mówimy wtedy o czynnikach chroniących i czynnikach ryzyka, właściwych dla danego środowiska.

Diagnoza wskazuje na obecność czynników chroniących przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i problemowych, jakimi są: pełna rodzina u zdecydowanej większości badanych; wskazywanie mamy jako ważnego życiowego przewodnika przez zdecydowaną większość dziewcząt i większość chłopców, a taty przez połowę dziewcząt i większość chłopców; rozmowy o ważnych

sprawach z rodzicami u większości osób badanych; jasno określone przez rodziców zasady dotyczące abstynencji od substancji psychoaktywnych, obowiązków, nauki i okazywania szacunku starszym u zdecydowanej większości badanej młodzieży; poczucie bezpieczeństwa w klasie deklarowane przez zdecydowaną większość młodzieży; możliwość otrzymania wsparcia od rówieśników z klasy zgłaszana przez większość młodzieży; kontakt z nauczycielem, któremu badani wiele zawdzięczają deklarowany przez blisko 60% badanych; podejmowanie pozytywnych aktywności z rówieśnikami przez sporą część młodzieży; niski odsetek młodzieży deklarującej częste przebywanie wśród rówieśników korzystających z narkotyków; duże znaczenie wiary (religii) w życiu 42% dziewcząt i 44% chłopców oraz częsty udział w praktykach religijnych deklarowany przez część młodzieży.

W klasach siódmych w Pruszkowie poniżej wymienione zachowania ryzykowne i problemowe oraz czynniki ryzyka częściej dotyczyły chłopców niż dziewcząt. Dotyczy to takich kwestii jak: bycie ofiarą przemocy fizycznej i werbalnej w klasie; bycie sprawcą przemocy fizycznej i werbalnej w klasie; udział w bójkach; bycie sprawcą cyberprzemocy oraz częste celowe oglądanie pornografii.

Niektóre z zachowań ryzykownych i problemowych oraz czynników ryzyka w podobnym stopniu dotyczyła chłopców i dziewcząt takich jak: bycie ofiarą cyberprzemocy; częste palenie papierosów i e-papierosów; picie alkoholu w ostatnim miesiącu; korzystanie z narkotyków; częste przebywanie wśród rówieśników korzystających z narkotyków oraz przekonanie o możliwości łatwego zdobycia papierosów, narkotyków i dopalaczy.

Część zachowań ryzykownych i problemowych oraz czynników ryzyka w większym stopniu dotyczyła natomiast dziewcząt niż chłopców: częste odczuwanie samotności, przygnębienia i potrzeby płaczu w ostatnim tygodniu; częste występowanie myśli samobójczych; codzienne odczuwanie stresu z powodu szkolnych obowiązków; obawa przed przemocą w szkole; częste przebywanie wśród rówieśników palących papierosy i pijących alkohol oraz przekonanie o możliwości łatwego zdobycia alkoholu.

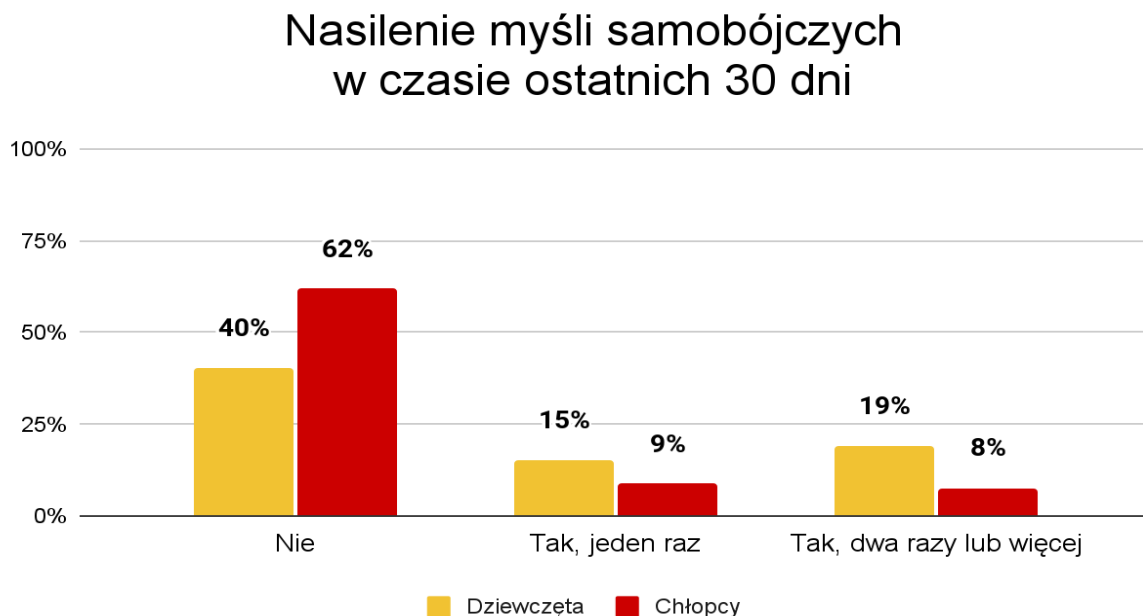
Część zachowań problemowych występuje w niewielkim nasileniu w klasach siódmych w Pruszkowie. Dotyczy to korzystania z różnych substancji psychoaktywnych. W Pruszkowie 1% osób z klas siódmych zgłosiło palenie papierosów kilka razy w tygodniu i częściej. Około 3% badanych zadeklarowało korzystanie z e-papierosów z podobną częstotliwością.

Zdecydowana większość młodzieży (około 90%) nie zgłosiła picia alkoholu w ostatnim miesiącu poprzedzającym badanie. Takie zachowanie zadeklarowało jednak 10% uczennic i 9% uczniów. Większość badanych osób zgłosiła sporadyczne korzystanie z alkoholu. 2% młodzieży zgłosiło picie napojów alkoholowych 3-5 razy w ostatnim miesiącu, a 1% chłopców nawet 10 razy i więcej.

3% młodzieży z klas siódmych z Pruszkowa zadeklarowało korzystanie z narkotyków w ostatnim półroczu. 1% chłopców i mniej niż 1% dziewcząt zgłosiło takie zachowanie w ciągu ostatniego miesiąca.

Dojrzewanie to burzliwy okres w życiu młodego człowieka. Na intensywne zmiany zachodzące w ciele nastolatka, a zwłaszcza w jego mózgu, nakładają się intensywne uczucia i nastroje związane z poszukiwaniem własnej tożsamości, swojego miejsca w rodzinie i grupie rówieśniczej, z pierwszym zakochaniem i potrzebami seksualnymi. Jednocześnie tych wszystkich zmian sprawia, że u nastolatków dość często pojawiają się wahania nastrojów. Może też pojawić się dłuższy okres obniżonego nastroju oraz pierwsze objawy depresji. Mogą się pojawić również myśli samobójcze, które są sygnałem nieradzenia sobie z przeżywanymi napięciami.

Wykres 1. Odsetki osób z klas siódmych z Pruszkowa doświadczających myśli samobójczych z uwzględnieniem ich nasilenia.

Wśród młodzieży z Pruszkowa dziewczęta częściej niż chłopcy deklarowały doświadczenie obniżonego nastroju. Częste lub ciągłe odczucie samotności zadeklarowało 44% dziewcząt i 19% chłopców, odczucie przygnębienia - 45% dziewcząt i 20% chłopców, a potrzebę płaczu - 45% dziewcząt i 13% chłopców. Pytania o nastrój w ostatnim tygodniu zostały zadane we wszystkich szkołach uczestniczących w badaniach diagnostycznych.

W ośmiu szkołach podstawowych 34% dziewcząt z klas siódmych zgłosiło doświadczenie myśli samobójczych w ostatnim miesiącu. Wśród chłopców odsetek ten wyniósł 17%. Połowa osób, które takich myśli doświadczały, deklarowała je sporadycznie. Druga połowa zgłosiła przynajmniej dwukrotne ich wystąpienie w ostatnim miesiącu. 26% dziewcząt i 21% chłopców nie odpowiadało na to pytanie w ankiecie.

Zdecydowana większość młodzieży nie przeszła jeszcze inicjacji i z tego powodu jest to dobry czas na prowadzenie działań profilaktycznych w tym obszarze. Jednocześnie w działaniach profilaktycznych należy zwrócić uwagę na tematykę związaną z klimatem klasy, przemocą rówieśniczą oraz z kondycją psychiczną młodzieży, zwłaszcza dziewcząt.

Przeprowadzone analizy wykazały, że wskaźniki przemocy rówieśniczej spadają wraz z wiekiem. Wynika stąd praktyczny wniosek, by wcześniej i intensywnie podejmować wobec uczniów szkoły podstawowej kwestię przemocy, wzajemnych relacji w grupie. Warto systematycznie monitorować atmosferę w grupach klasowych w następujących jej aspektach: poczucie bezpieczeństwa, życzliwość i gotowość wzajemnej pomocy wśród uczniów.

Między grupami młodzieży 14 i 15-letniej wyraźnie rosną wskaźniki używania substancji psychoaktywnych (picie alkoholu, upijanie się, palenie papierosów, używanie narkotyków). Stąd wniosek, że należy wprowadzać elementy profilaktyki uzależnień już wśród 13-latków, czyli w klasie

siódmej, kontynuować je intensywnie w klasie ósmej, a w szkole ponadpodstawowej prowadzić w tym obszarze działania podtrzymujące.

Skuteczność prowadzonych działań wychowawczych i profilaktycznych kierowanych do młodzieży w dużej mierze jest pochodną dobrego rozpoznania problemów i potencjału młodzieży, jakości wdrażanych oddziaływań, perspektywy czasowej, w jakiej zostały one zaplanowane oraz ich atrakcyjności dla młodzieży. Profilaktyka zachowań ryzykownych będzie najbardziej efektywna jeśli szkolny program wychowawczo-profilaktyczny będzie opierał się na rzetelnej diagnozie zachowań problemowych i pozytywnego potencjału młodzieży, na podstawie którego zbudowana zostanie sekwencja działań układających się w całość w dłuższej perspektywie. Konieczne jest również odniesienie planowanych działań do potrzeb rozwojowych, przed jakimi stoją uczniowie w poszczególnych grupach wiekowych. Ponadto, należy zwrócić uwagę na to, by wdrażane oddziaływania legitymowały się skutecznością udowodnioną w badaniach naukowych, a przy tym były atrakcyjne dla uczniów w obszarze treści oraz sposobów ich przekazywania.

Ważną rekomendacją dla długofalowej strategii dotyczącej profilaktyki problemów młodzieży jest zalecenie kontynuacji badań diagnostycznych w szkole w celu monitorowania pozytywnego potencjału młodzieży i jej zachowań. Prowadzenie badań w kolejnych rocznikach młodzieży daje możliwość wykorzystywania ich wyników do modyfikacji szkolnego programu wychowawczo-profilaktycznego oraz szybkiego reagowania na problemy młodzieży.

Rekomendujemy również szersze włączanie rodziców do budowania i realizowania wspólnej linii oddziaływań kierowanych do młodzieży. Jak pokazują dane, także w Pruszkowie, rodzice pozostają dla zdecydowanej większości uczniów najważniejszymi przewodnikami życiowymi.

Bardzo istotne jest tu wypracowanie nowych, skutecznych narzędzi komunikacji i szkolenia rodziców w zakresie aktualnych i konkretnych problemów młodzieży. Jak pokazują badania IPZIN w opinii badanej młodzieży ich rodzice jasno określają swoje wymagania co do nauki, szacunku wobec starszych czy też co do unikania papierosów, alkoholu i narkotyków. Znacznie rzadziej i mniej wyraźnie według nastolatków są formułowane wymagania rodziców w obszarze zasad spotykania się z rówieśnikami oraz korzystania z komputera, komórki i Internetu, a także dotyczące kontaktów seksualnych. Potrzebne jest skuteczne wsparcie dla rodziców ze strony zarówno szkolnych specjalistów: pedagogów, psychologów jak i specjalistów zewnętrznych. Potrzebne są materiały i/lub szkolenie w zakresie formułowania i komunikowania jasnych oczekiwań wobec dzieci w tym zakresie.

Obecny Program, przewidziany na lata 2026-2029 dodatkowo, oprócz problematyki związanej z substancjami psychoaktywnymi, uwzględni problematykę uzależnień behawioralnych. Termin „uzależnienia behawioralne” określa takie formy zachowań, które nie są związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, ale z wykonywaniem pewnych czynności. Dotyczy to między innymi takich zachowań jak patologiczny hazard, zakupoholizm, fonoholizm, pracoholizm, hiperseks, a ich specyfiką jest m.in. utrata kontroli nad tymi zachowaniami czy czynnościami.

NASK Państwowy Instytut Badawczy w Poradniku dla nauczycieli pt. „Fomo i problemowe używanie internetu” autorstwa Marty Witkowskiej zwraca uwagę na fakt, że edukacja zdalna sprawiła, że czas, który uczniowie spędzają w sieci, znacznie się wydłużył. Badanie „Nastolatki 3.0”, przeprowadzone w 2020 r., pokazuje, że przeciętny nastolatek jest online średnio 5 godzin i 36 minut dziennie. W poprzednich edycjach badania czas ten wynosił odpowiednio 4 godziny i 50 minut w 2019 r. oraz

4 godziny i 12 minut w 2018 r. W dni wolne od zajęć szkolnych aktywność młodych w dużej mierze koncentruje się na świecie cyfrowym. Spędzają w sieci średnio 6 godzin i 16 minut (Lange, 2023). Podobnymi obserwacjami dzielą się autorzy raportu „Edukacja zdalna: co stało się z uczniami, ich rodzicami i nauczycielami?”. Czas spędzany przed ekranem urządzeń wydłużył się zarówno w dni powszednie, jak i w weekendy. Połowa badanych uczniów wskazała, że na co dzień korzysta z internetu 6 godzin lub więcej, a co trzeci spędza podobną ilość online w weekendy. Czas przed ekranem miał znaczący wpływ na obniżenie samopoczucia uczniów – podobnie jak cyfrowe przemęczenie, izolacja i ograniczenie kontaktów rówieśniczych (Ptaszek i in., 2020). Tak intensywne korzystanie z urządzeń cyfrowych przez młodych budzi duży niepokój zarówno rodziców, jak i nauczycieli, szczególnie w kontekście ryzyka uzależnienia od telefonu, internetu i gier cyfrowych. Większość młodych ludzi wciąż jednak użytkuje urządzenia cyfrowe w zdrowy sposób, ale badacze wskazują, że rośnie odsetek nastolatków korzystających z nowych technologii w sposób szkodliwy dla ich zdrowia fizycznego i psychicznego. Z kolei ocena potencjalnie szkodliwego używania internetu nie opiera się tylko na liczbie godzin spędzanych przed ekranem. W tym przypadku równie istotne są: rosnąca potrzeba korzystania z sieci, użytkowanie internetu w celu poprawienia samopoczucia, pojawianie się negatywnych stanów w sytuacji ograniczenia dostępu, nasilające się konflikty na tle nadmiernego zaabsorbowania internetem oraz brak kontroli nad czasem spędzonym online. Badania wskazują, że prawie 31% polskich nastolatków problematycznie używa internetu (Lange, 2023). 8,3% nastolatków używa internetu w sposób zdecydowanie szkodliwy dla ich zdrowia (bardzo wysoki poziom natężenia wskaźników PUI – problematycznego użytkowania internetu). 31% nastolatków korzysta z internetu, nie zachowując higieny cyfrowej (Lange, 2023).

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie prowadzi szeroko zakrojone działania zmierzające do poszerzenia i udoskonalania oferty realizacji programów profilaktycznych, o której mowa w Narodowym Programie Zdrowia, inicjowanie i wspieranie lokalnych, nowatorskich programów profilaktycznych z zakresu problematyki alkoholowej, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych. Zapotrzebowanie na tego typu działania ustalono na podstawie przeprowadzonego dialogu między innymi z miejscowymi psychologami, pedagogami, dyrektorami pruszkowskich szkół i przedszkoli. Mając na uwadze obecne problemy związane z pracą z dziećmi, placówki oświatowe wyraziły duże zapotrzebowanie na realizację programów profilaktycznych, zwłaszcza programów rekomendowanych o potwierdzonych w badaniach ewaluacyjnych wysokich standardach wdrożenia lub skuteczności oddziaływań. Działania podejmowane w ramach obecnego Programu będą sukcesywnie realizowane przez cały okres jego trwania, w szczególności realizacja programów, w tym programów rekomendowanych przez KCPU z zakresu problematyki alkoholowej, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych (w szczególności e-uzależnień) w ramach profilaktyki uzależnień (uniwersalnej, selektywnej i wskazującej), o której mowa w NPZ.

Według danych statystycznych GUS Miasto Pruszków liczy ponad 60 tyś. mieszkańców. Do szkół podstawowych, dla których organem prowadzącym jest Gmina Miasto Pruszków uczęszcza łącznie 6133 uczniów, do klas „0” 225 dzieci (dane na dzień 30 czerwca 2025 r. uzyskane z Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Pruszkowa). W trosce o wszystkich mieszkańców Pruszkowa skuteczna realizacja Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii będzie opierać się na współpracy z następującymi instytucjami:

- Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia
- Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu

- Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pruszkowie
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Straż Miejska w Pruszkowie
- Komenda Powiatowa Policji w Pruszkowie
- Organizacje pozarządowe

Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia (WOTUW) jest stacjonarnym oddziałem terapii osób uzależnionych i realizuje zadania określone przez Ministra Zdrowia w Rozporządzeniu z dnia 31 grudnia 1999 r. w sprawie organizacji, kwalifikacji personelu, zasad funkcjonowania i rodzajów zakładów leczenia odwykowego oraz udziału innych zakładów opieki zdrowotnej w sprawowaniu opieki nad osobami uzależnionymi od alkoholu.

Tabela nr 4. Dane statystyczne dotyczące leczenia w WOTUW pacjentów z terenu miasta Pruszkowa.

Lp.	Dane dotyczące leczenia pacjentów	2024 rok	od I do VI 2025 roku
1	Osoby zarejestrowane w ramach opieki ambulatoryjnej	60	64
2	Osoby, które ukończyły podstawowy program terapii uzależnienia od alkoholu	9	30
3	Osoby uczestniczące w ponadpodstawowym programie leczenia	67	42

Ponadto z pomocy WOTUW w okresie od stycznia do grudnia 2024 roku oraz od stycznia do czerwca 2025 roku korzystały raz w tygodniu średnio 4 osoby współuzależnione oraz doświadczające przemocy. W 2024 roku w spotkaniach edukacyjno-informacyjnych dla rodzin leczących się pacjentów uczestniczyło 15 osób, a w okresie od stycznia do czerwca 2025 roku 11 osób.

Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Pruszkowie. Oferta terapeutyczna poradni skierowana jest do:

- osób uzależnionych od alkoholu
- osób z uzależnieniem mieszanym (alkohol, inne środki psychoaktywne, uzależnienia behawioralne)
- osób pijących szkodliwie
- osób współuzależnionych
- dorosłych dzieci alkoholików

Tabela nr 5. Dane statystyczne dotyczące korzystania z poradni przez mieszkańców Pruszkowa.

Lp.	Dane dotyczące korzystania z poradni	2024 rok	od I do VI 2025 roku
1	Liczba osób uzależnionych objętych opieką poradni	201	166
2	Liczba osób, które podjęły leczenie odwykowe	87	59

3	Liczba osób współuzależnionych objętych opieką poradni (w tym z zaburzeniami adaptacyjnymi)	75	55
4	Liczba osób z syndromem DDA terapia indywidualna	65	63
5	Liczba osób, które ukończyły program podstawowy dla uzależnionych	15	9

W 2024 roku z pomocy poradni skorzystało 169 osób, a w okresie od stycznia do czerwca 2025 roku 134 osoby z rejonu Miasta Pruszkowa.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie wspiera osoby i rodziny w przezwyciężaniu trudnej sytuacji życiowej, zapewnia profesjonalną pomoc rodzinom dotkniętym skutkami problemów społecznych oraz integruje ze środowiskiem osoby wykluczone społecznie. Mieszkańcy Pruszkowa mają możliwość skorzystania w MOPS z różnorodnych form wsparcia, m.in. z pomocy finansowej oraz rzeczowej takiej jak: opał, odzież, ciepły posiłek oraz pomocy usługowej, a także dostępu do łaźni i pralni. W Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pruszkowie prowadzona jest intensywna praca socjalna i poradnictwo specjalistyczne.

W związku z uzależnieniem lub nadużywaniem alkoholu z pomocy społecznej w Pruszkowie skorzystało:

- w roku 2024 : 96 rodzin (w tym 115 osób, również osoby współuzależnione i DDA)
- w I półroczu 2025 roku: 66 rodzin (w tym 76 osób) z powodu problemów alkoholowych

Społeczne konsekwencje alkoholizmu są dobrze udokumentowane i obejmują m.in. możliwe do uniknięcia przedwczesne zgony, wzrost kosztów opieki zdrowotnej, zwiększone ryzyko ubóstwa i utraty pracy, aż po rozpad rodziny. W skrajnych przypadkach towarzyszy mu przemoc fizyczna i psychiczna stosowana zarówno wobec dorosłych jak i dzieci. Udzielanie pomocy dla rodzinom dotkniętym uzależnieniami wiąże się z koniecznością prowadzenia przez pracowników socjalnych stałego monitoringu rodziny, co jest pracą niełatwą i wymagającą.

W związku z uzależnieniem lub nadużywaniem narkotyków z pomocy społecznej w Pruszkowie skorzystało:

- w roku 2024: 14 rodzin (23 osoby)
- w I półroczu 2025 roku: 6 rodzin (8 osób)

Problem nadużywania substancji uzależniających jest o tyle poważny, że większość osób, które ich używają nie leczy się, a nawet nie zdaje sobie sprawy z tego, jak poważne ma problemy ze zdrowiem. Uzależnienie od substancji psychoaktywnych rodzi szereg problemów zdrowotnych. Mogą to być m.in. śmiertelne zatrucia (przedawkowania), ostre i przewlekłe zaburzenia psychiczne, zaburzenia funkcjonowania poszczególnych narządów lub całego organizmu. Wszystko to prowadzi do obniżenia jakości oraz skrócenia długości życia. Na poziomie funkcjonowania rodziny prowadzą do poważnych problemów natury emocjonalnej i ekonomicznej. Na poziomie społeczeństw prowadzą do rosnących kosztów opieki medycznej, powiększania się grupy osób chorych i niepełnosprawnych.

Punkt Informacyjno-Konsultacyjny jest to miejsce, w którym osoba będąca ofiarą przemocy domowej może uzyskać pomoc w odzyskaniu równowagi, może otrzymać również wsparcie oraz informacje na temat różnych form pomocy jej przysługujących. W ramach zwiększenia dostępności do specjalistycznej pomocy, dla osób doznających przemocy w rodzinie o której mowa w NPZ, prowadzone jest poradnictwo prawne, pomoc psychologiczna oraz konsultacje dla rodzin dotkniętych przemocą domową. Zachowania przemocowe są powiązane z nadużywaniem alkoholu. Należy zaznaczyć, że poradnictwo oraz wsparcie są całkowicie bezpłatne, a wszystkie osoby korzystające z pomocy specjalistów przyjmujących w Punkcie, mają zapewnioną dyskrecję.

W ramach działań w Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym konsultanci tj. prawnik, psycholog, konsultant ds. rodziny oraz konsultant ds. przeciwdziałania przemocy w 2024 roku udzielili 792 konsultacji dla 704 osób, w tym dyżur telefoniczny tzw. „biały telefon” z myślą o osobach szukających wsparcia i poradnictwa dotyczącego przemocy w rodzinie.

W Punkcie Informacyjno-Konsultacyjnym prowadzone są konsultacje z zakresu przeciwdziałania narkomanii. Pomoc kierowana jest do osób zgłaszających problem uzależnień wynikający z trudnej sytuacji, kryzysu lub z dysfunkcji o podłożu narkotykowym, które wymagają specjalistycznej pomocy. Do obowiązków konsultanta należy:

- prowadzenie konsultacji na rzecz osób uzależnionych od narkotyków i ich rodzin oraz osób zagrożonych narkomanią,
- udzielanie wsparcia merytorycznego dla przedstawicieli szkół będących na terenie Miasta Pruszkowa w zakresie uzależnienia od środków psychoaktywnych,
- inicjowanie kontaktów i współpracy z osobami, instytucjami i organizacjami działającymi w zakresie profilaktyki uzależnień w tym z placówkami oświatowymi,
- rozprowadzanie materiałów dydaktycznych dotyczących uzależnień,
- inicjowanie działań zmierzających do podniesienia wiedzy osób mających w swojej pracy kontakt z osobami uzależnionymi, współuzależnionymi, rodzinami osób uzależnionych od środków psychoaktywnych – szkolenia, konferencje itp.,
- współpraca z placówkami leczenia uzależnień oraz właściwymi instytucjami, służbami i organizacjami,
- prowadzenie rekomendowanych, licencjonowanych oraz nowoczesnych programów profilaktycznych w szkołach pruszkowskich.

W 2024 roku udzielono konsultacji i porad w trybie stacjonarnym oraz telefonicznym 279 osobom.

W realizowanym przez Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii Programie FreD goes net, wzięły udział 4 osoby skierowane przez konsultanta ds. narkomanii w Pruszkowie. Program FreD goes net to program wczesnej interwencji skierowany do młodzieży używającej substancji psychoaktywnych okazjonalnie lub w sposób szkodliwy (profilaktyka wskazująca i selektywna). Program oparty jest na metodzie krótkiej interwencji profilaktycznej, realizowany jest w formie zajęć w małych grupach, z wykorzystaniem Dialogu Motywującego.

Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Pruszkowie powołana jest do inicjowania działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu. Do zadań Komisji należy podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu poddania się leczeniu odwykowemu oraz w ramach ustawowych uprawnień inicjowania działań wynikających z art. 4 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Tabela nr 6. Statystyki spraw prowadzonych przez MKRPA.

Lp.	Sprawy prowadzone przez MKRPA	2024 rok	od I do VI 2025 roku
1	Liczba zgłoszeń o nadużywaniu alkoholu z jednoczesnym zaistnieniem przesłanek z art.24 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	27	13
2	Liczbę wysłanych wezwań w/w sprawie	180	77
3	Liczba osób, które zgłosiły się po otrzymaniu wezwania	127	51
4	Liczba osób, które podjęły się leczenia w wyniku rozmów motywujących	6	2
5	Liczba osób skierowanych oraz badanych przez biegłego w celu wydania opinii o przedmiocie uzależnienia od alkoholu	26	17
6	Liczba orzeczeń sądowych o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego	19	0
7	Liczba osób współuzależnionych , którym udzielono porady lub wsparcia	23	10
8	Liczba opinii dotyczących zezwoleń na sprzedaż alkoholu	29	17

W Pruszkowie działa Zespół Interdyscyplinarny, który jest uprawniony do powoływania Grup Diagnostyczno-Pomocowych do prowadzenia procedury „Niebieskiej Karty”. Procedura Niebieskiej Karty to system obejmujący działania wielu instytucji, którego celem jest zatrzymanie przemocy w rodzinie oraz wsparcie osób doświadczających przemocy w procesie wychodzenia z kryzysu. Realizowane działania są indywidualnie dostosowane do potrzeb danej rodziny. Uruchomienie procedury może nastąpić z inicjatywy każdej osoby dotkniętej przemocą w rodzinie oraz osób mających wiedzę, że w danej rodzinie dochodzi do przemocy. Zespół Interdyscyplinarny w 2024 roku nadzorował 119 procedur „Niebieskiej Karty”, prowadzone były 173 sprawy i zakończono 123 procedury. W okresie od stycznia do czerwca 2025 roku wszczęto 76 procedur „Niebieskiej Karty” , prowadzono 88 spraw, a zakończono 34 procedury.

Straż Miejska w Pruszkowie powołana do ochrony porządku publicznego na terenie Gminy, realizuje oprócz ustawowych zadań także działania w obszarze profilaktyki i edukacji. Do zadań funkcjonariuszy straży Miejskiej należy między innymi doprowadzanie osób nietrzeźwych do pomieszczenia dla osób zatrzymanych w Piastowie lub miejsca zamieszkania. Działania takie podejmowane są w przypadkach,

gdy osoby te swoim zachowaniem wywołują zgorszenie w miejscu publicznym, znajdują się w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia, własnego bądź innych osób.

Tabela nr 7. Dane statystyczne przedstawione przez Straż Miejską w Pruszkowie.

Lp.	Dane Straży Miejskiej	2024 rok	Od I do VI 2025 roku
1	Liczba interwencji związanych ze spożywaniem alkoholu w miejscach publicznych	579	217
2	Liczba osób ukaranych mandatem za spożywanie alkoholu w miejscach publicznych	345	115
3	Liczba upomnień za spożywanie alkoholu w miejscach publicznych	233	100
4	Liczba godzin zrealizowanych programów profilaktycznych	739	192
5	Liczba uczniów biorących udział w programach profilaktycznych	16 231	3206

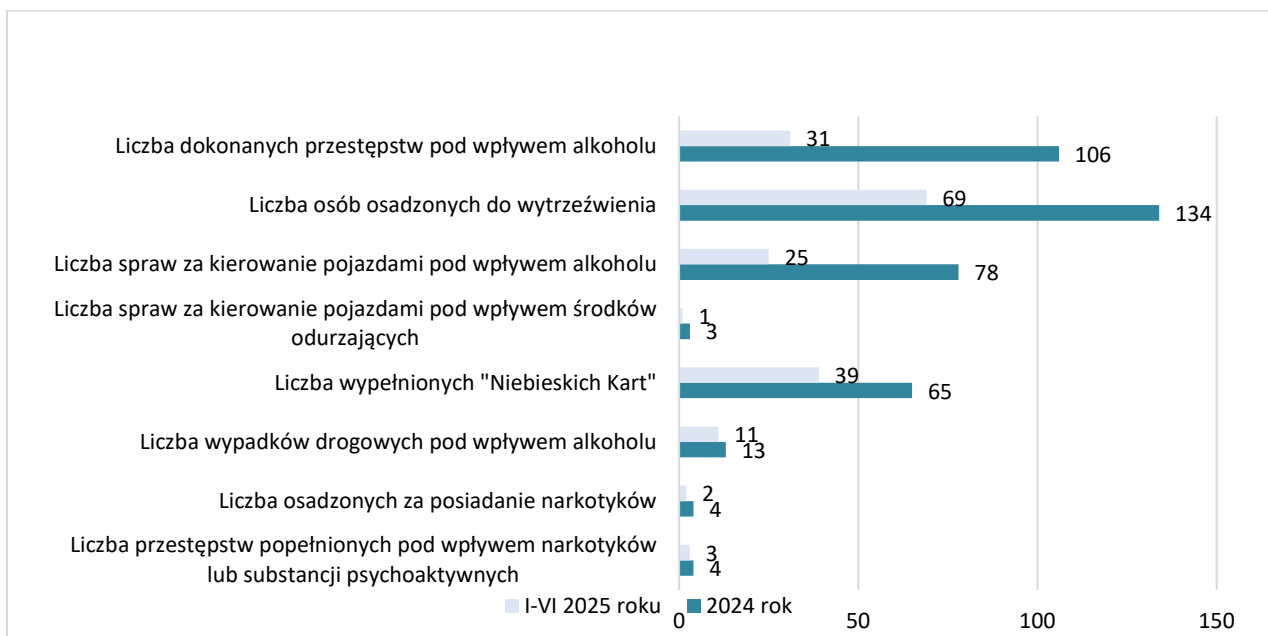
Programy profilaktyczne zrealizowane przez Straż Miejską w Pruszkowie: „Milczenie nie zawsze jest złotem. Stop Groomingowi”, „Odpowiedzialność prawna osób nieletnich”, „Stop cyberprzemocy”, „Pierwsza pomoc przedmedyczna”, „Bezpieczeństwo w Ruchu Drogowym” przy wykorzystaniu Mobilnego Miasteczka Ruchu Drogowego oraz „Widzę i jestem widoczny”, „Bezpieczeństwo przeciwpożarowe” przy wykorzystaniu Mobilnego Symulatora Zagrożeń Pożarowych, „Strażnik Miejski przyjacielem dziecka”, „Bezpieczny internet”, „Prywatność w internecie”, „Profilaktyka agresji”, „Nigdy nie wiesz, co bierzesz” oraz tematy programów: zagrożenia internetowe, zagrożenia okresu zimowego, uzależnienia od urządzeń ekranowych, bezpieczne zachowania, profilaktyka uzależnień- fentanyli, zagrożenia okresu wakacyjnego oraz komunikacja interpersonalna.

Komenda Powiatowa Policji w Pruszkowie jako jednostka powołana do kontroli przestrzegania prawa i porządku publicznego, ma kontakt z osobami uzależnionymi oraz rodzinami z problemami społecznymi. W ramach działań prewencyjnych, podobnie jak Straż Miejska, Policja prowadzi w placówkach oświatowych oraz w klubach seniora działania profilaktyczne promujące bezpieczne zachowania. W 2024 roku zrealizowano 88 spotkań profilaktycznych. W okresie od stycznia do czerwca 2025 roku zrealizowano 42 spotkania, które łącznie objęły 4200 uczestników.

Tabela nr 8. Dane statystyczne z Komendy Powiatowej Policji w Pruszkowie.

Lp.	Dane KPP	2024 rok	od I do VI 2025 roku
1	Liczba przestępstw dokonanych pod wpływem alkoholu	106	31
2	Liczba osób osadzonych do wytrzeźwienia	134	69
3	Liczba osób zatrzymanych za kierowanie pojazdami pod wpływem alkoholu	81	31
4	Liczba spraw za kierowanie pojazdami pod wpływem alkoholu	78	25
5	Liczba spraw za kierowanie pojazdami pod wpływem środków odurzających	3	1
6	Liczba wypełnionych „Niebieskich kart”	65	39
7	Liczba wypadków drogowych pod wpływem alkoholu	13	11
8	Liczba przestępstw dokonanych pod wpływem narkotyków lub substancji psychoaktywnych	4	3
9	Liczba osadzonych za posiadanie narkotyków	4	2

Wykres nr 2. Dane statystyczne KPP

Należy zaznaczyć, że według danych uzyskanych od Komendy Powiatowej Policji w Pruszkowie miejscami najbardziej zagrożonymi, gdzie grupują się osoby niepełnoletnie mogące zażywać środki odurzające oraz spożywać alkohol są: Park „Żwirowisko”, Centrum Handlowe Nowa Stacja, parking

P&R przy ul. Sienkiewicza, pałacyk przy ul. Broniewskiego – pustostan oraz skwer w parku Anielin Zachodni, tzw. „flagi”.

Poza wymienionym instytucjami w obszarze działań zapobiegawczych, naprawczych oraz pomocowych na terenie Pruszkowa działają także instytucje i organizacje pozarządowe, które osobom uzależnionym i ich rodzinom udzielają szerokiego wsparcia. Są to następujące podmioty:

Placówki opiekuńczo – wychowawcze wsparcia dziennego dla dzieci, prowadzone przez Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Zarząd Mazowieckiego Oddziału Wojewódzkiego w Warszawie będące ogólnopolskim, pozarządowym stowarzyszeniem prowadzącym działalność pożytku publicznego. W 2024 roku działały dwie placówki opiekuńczo – wychowawcze wsparcia dziennego oraz jedna socjoterapeutyczna, do których uczęszczało razem 105 dzieci. Dzieci te wywodzą się głównie z rodzin niewydolnych wychowawczo, tj. takich, w których występują trudności w zapewnieniu dzieciom odpowiedniej opieki i wychowania, gdzie występuje problem alkoholowy i brak prawidłowych wzorców społecznych. Zajęcia prowadzone w placówkach wsparcia dziennego – Środowiskowych Ogniskach Wychowawczych – mają za zadanie zredukowanie liczby zachowań niedostosowanych społecznie, zapobiec gdzie niepożądanym zachowaniom, a także wzmacnianie i modelowanie zachowań akceptowalnych społecznie. Praca placówek wsparcia dziennego ma ogromny wpływ na rozwój zainteresowań, wyrównywanie szans edukacyjnych oraz wsparcie rodzin w sytuacjach trudnych, kryzysowych. Dzieci otrzymują również wsparcie materialne oraz posiłki. Programy placówek są wspierane dotacją ze środków z podatków od sprzedaży alkoholu. W ramach zajęć socjoterapeutycznych było prowadzonych 5 grup terapeutycznych, obejmujących pomocą 45 dzieci.

Praca terenowa z osobami młodymi wykluczonymi społecznie prowadzona przez streetworkerów-pedagogów ulicy

Objęcie dzieci i młodzieży zagrożonych wykluczeniem społecznym, które wychowują się w rodzinach wykazujących bezradność opiekuńczo-wychowawczą i pozostają poza sferą oddziaływania instytucji pomocowych, edukacyjnych, opiekuńczo- wychowawczych pomocą w środowisku otwartym poprzez docieranie do nich z profesjonalnym wsparciem, metodą pracy streetworkingu czyli pedagogiki ulicy.

Adresatami działań są dzieci i młodzież pochodząca ze środowisk niewydolnych pod względem wychowawczym, spędzająca większość czasu w przestrzeni miejskiej, niekorzystająca z adresowanych do nich placówek wsparcia dziennego w wieku pomiędzy 8 a 15 rokiem życia.

Celem jest długofalowa praca grupowa z osobami, która zawiązana zostanie w wyniku prowadzonych animacji w przestrzeni publicznej miasta Pruszkowa w tym galerii „Nowa Stacja”. Praca z dziećmi jest prowadzona przez jednego lub dwóch streetworkerów w grupie.

Głównym założeniem podejmowanych działań jest bezpośrednia praca z dzieckiem w „jego środowisku życia”, by poprzez zajęcia animacyjne, profilaktyczne, wychowawcze i edukacyjne pobudzić i zachęcić je do konstruktywnego działania oraz alternatywnego spędzania czasu wolnego. Streetworker - pedagog ulicy powinien nawiązywać współpracę z instytucjami lokalnego systemu wsparcia oraz różnymi partnerami w mieście (np. kluby, świetlice, kina, teatry, galerie, centra rozrywki, ośrodki sportowe), jak również współpracę z ośrodkami pomocy społecznej, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, ośrodkami zdrowia, zespołami kuratorskim.

Stowarzyszenia abstynenckie prowadzą działania na rzecz osób uzależnionych i współuzależnionych, rodzin dotkniętych problemem alkoholowym oraz grup wsparcia. Organizacje te mają na celu pomoc w rozwiązywaniu problemów alkoholowych, a w szczególności powstrzymywania się od spożywania napojów alkoholowych. Stowarzyszenia abstynenckie często stają się miejscem pierwszego kontaktu w sprawie podjęcia decyzji do leczenia odwykowego, a także źródłem nadziei na trzeźwe życie.

Na terenie Pruszkowa aktywnie działającą organizacją pozarządową jest Pruszkowskie Stowarzyszenie Rodzin Abstynenckich „Socjus”. W 2024 roku Stowarzyszenie było otwarte codziennie w godz. 18:00-21:00, a z zasobów organizacji skorzystało 1500 osób. Zorganizowano dwa wyjazdy rehabilitacyjno – integracyjne w ramach realizacji zadania publicznego zleconego dla 40 osób, spotkanie abstynenckie muzyczne dla 150 osób z terenu Pruszkowa oraz Forum Abstynenckie połączone z obchodami XXXIII rocznicy powstania organizacji dla 200 osób z terenu Pruszkowa oraz zajęcia rehabilitacyjne i warsztaty związane z kształtowaniem postaw sprzyjających trzeźwieniu, budowania poczucia własnej wartości oraz rozwijaniu umiejętności społecznych dla 52 osób. Przez cały 2024 rok funkcjonowała rehabilitacyjna grupa rozwoju osobistego dla osób uzależnionych po terapii własnej, w zajęciach uczestniczyło 10 osób.

Placówki oświatowo – wychowawcze prowadzą w trakcie roku szkolnego profilaktyczne działania w formie zajęć psychoedukacyjnych, skierowane do dzieci i młodzieży, które kształtują postawy oraz umiejętności ważne dla zdrowia i trzeźwego życia.

3. Grupy docelowe

Oferta Programu skierowana jest do wszystkich mieszkańców Pruszkowa, a w szczególności do wybranych grup tj. osób uzależnionych, bądź zagrożonych uzależnieniami, ich rodzin, osób dotkniętych przemocą w rodzinie oraz dzieci i młodzieży pruszkowskich szkół oraz przedszkoli. Adresaci Programu są zróżnicowani ze względu na rodzaje profilaktyki, jakie są stosowane do konkretnych grup odbiorców. W ramach upowszechniania standardów i procedur profilaktyki, o których mowa w Narodowym Programie Zdrowia, cele programu będą realizowane w poszczególnych obszarach:

- profilaktyki uniwersalnej adresowanej do wszystkich mieszkańców Pruszkowa (dzieci, młodzieży i dorosłych) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i zagrożeń wynikających z zachowań nałogowych,
- profilaktyki selektywnej adresowanej do grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z używaniem alkoholu i narkotyków i uzależnień behawioralnych,
- profilaktyki wskazującej adresowanej do grup lub osób, które demonstrować wczesne symptomy problemów uzależnień, ale nie spełniają kryteriów diagnostycznych picia szkodliwego lub uzależnienia; redukcja szkód,
- terapii obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem, realizacja m.in. programów terapeutycznych dla osób uzależnionych, pijących ryzykownie i szkodliwie, dla dzieci dorosłych alkoholików (DDA) oraz osób współuzależnionych,
- rehabilitacji obejmującej osoby uzależnione – realizacja programu readaptacji poprzez wsparcie psychologiczne, socjalne i społeczne oraz wspieranie działalności środowisk abstynenckich.

4. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Celem głównym Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Pruszkowa na lata 2026-2029 jest ograniczanie zdrowotnych i

społecznych skutków wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i narkotyków oraz zachowań prowadzących do uzależnień behawioralnych. Realizacja tego celu nastąpi poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Pruszkowa oraz prowadzenie skoordynowanych działań profilaktycznych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych. Cele Programu będą realizowane z uwzględnieniem konieczności zapewnienia dostępności usług, zgodnie z koncepcją projektowania uniwersalnego, określoną w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych oraz potrzebami osób z różnymi niepełnosprawnościami.

Cele szczegółowe Programu to:

Cel 1. Zapewnianie ciągłości świadczenia usług zdrowotnych dla osób uzależnionych i ich rodzin poprzez finansowanie terapii w zakładach opieki zdrowotnej,

- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, współuzależnionych oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinach, w których występuje problem uzależnienia,
- udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą domową;

Cel 2. Wspieranie działań profilaktycznych, terapeutycznych i opiekuńczo – wychowawczych oraz socjalnych, skierowanych do młodzieży i dzieci, a w szczególności wychowujących się w rodzinach, w których występuje problem uzależnienia,

- wspomaganie działalności instytucji i stowarzyszeń służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień,
- prowadzenie Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego ds. Przeciwdziałania Przemocy,
- wzmacnianie kompetencji członków Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Cel 3. Dokonanie aktualnej diagnozy dot. problemów zagrożenia uzależnieniami od substancji psychoaktywnych i uzależnieniami behawioralnymi

- zebranie danych i zlecenie badania zagrożenia fonoholizmem wśród dzieci i młodzieży
- monitorowanie realizacji zadań i ewaluacja Programu

5. Zadania, działania, wskaźniki

W latach 2026–2029 planuje się, zgodnie z celami Programu, kontynuację działań rozpoczętych w latach poprzednich. Realizacja tych działań będzie przebiegać poprzez następujące przedsięwzięcia:

Lp.	Zadanie	Działanie	Wskaźniki	Realizatorzy
1.	Cel1. Zadania: 1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem, współuzależnionych oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinach, w których występuje problem uzależnienia	kontynuacja współpracy z zakładami leczenia odwykowego poprzez realizację ponadpodstawowych programów psychoterapii leczenia osób uzależnionych i współuzależnionych oraz innych świadczeń zapobiegawczo - leczniczych i rehabilitacyjnych w ramach dodatkowych	liczba uczestników w poszczególnych programach	MOPS przy współpracy z podmiotami leczniczymi określonymi w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej, udzielającymi świadczeń zdrowotnych w

		zajęć terapeutycznych wykraczających poza standardowy, podstawowy program terapii uzależnienia, prowadzonych w formie treningów i zajęć służących dalszemu zdrowieniu i rehabilitacji społecznej, udzielanie pomocy psychologicznej i psychoterapii dla osób z syndromem Dorosłych Dzieci Alkoholików.	liczba osób uczestniczących w terapii	zakresie profilaktyki i terapii uzależnień.
	2. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osób uzależnionych od alkoholu, które powodują rozpad życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, systematycznie zakłócają spokój i porządek publiczny, obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu	przyjmowanie zgłoszeń o przypadkach wystąpienia nadużywania alkoholu powodujących rozpad życia rodzinnego, demoralizację małoletnich, zakłócanie spokoju lub porządku publicznego, prrowadzenie rozmów interwencyjno - motywacyjnych ze zgłoszonymi przez rodzinę lub instytucję osobami, kierowanie osób, które nie zgłosiły się dobrowolnie na zdiagnozowanie i poddanie leczeniu odwykowemu, na badanie przez biegłych (psychologa i psychiatrę) w celu wydania opinii na temat uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego, kierowanie wniosków do sądu o zobowiązanie podjęcia się leczenia odwykowego	liczba zgłoszeń do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych liczba osób zaproszonych na rozmowę i liczba przeprowadzonych rozmów liczba osób skierowanych na badanie oraz liczba sporządzonych opinii liczba skierowanych wniosków do Sądu	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
	3. Udzielanie rodzinom w których występują problemy uzależnień szerokiej pomocy psychologicznej, psychospołecznej,	prrowadzenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego, gdzie rodzinom z problemem alkoholowym, narkomanii i uzależnieniem	liczba konsultacji	MOPS - Punkt Informacyjno-Konsultacyjny

	prawnej, wsparcia w formie pomocy socjalnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i integrowanie ze społecznością lokalną	behawioralnym udzielana jest szeroka pomoc mająca na celu ochronę przed przemocą w rodzinie, przez udzielanie konsultacji prawnej i psychoedukacyjnej, w tym także w formie telefonicznej		
		organizowanie szkoleń dla przedstawicieli placówek edukacji i instytucji działających w obszarze uzależnień oraz przemocy w rodzinach oraz finansowanie udziału w wybranych szkoleniach specjalistom z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom	liczba zorganizowanych szkoleń, liczba osób, które uczestniczyły w szkoleniach,	MOPS przy współpracy z oferentami wybranymi w procedurze konkursowej, oraz z wykonawcami wybranymi do realizacji zamówienia
		zaopatrywanie placówek oświatowych oraz Punktu Przeciwdziałania Przemocy w specjalistyczną prasę omawiającą zagadnienia profilaktyki uzależnień i materiały dydaktyczne	liczba przekazanych i zaprenumerowanych periodyków	MOPS
		wspieranie edukacji osób pracujących zawodowo w systemie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii i problemów behawioralnych oraz w systemie edukacji poprzez prenumeratę oraz zakup specjalistycznych opracowań, czasopism, publikacji, zbioru przepisów jako pomocy dydaktycznych	liczba zakupionych pomocy dydaktycznych	MOPS
		udzielanie rodzinom, w których występuje problem uzależnień pomocy społecznej	liczba rodzin, którym udzielono wsparcia	MOPS

		dofinansowanie dożywiania, pomocy psychologicznej i edukacyjnej dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych objętych opieką i wychowaniem w placówkach wsparcia dziennego, w tym zorganizowanie zajęć również w okresie ferii zimowych oraz wakacji	liczba placówek i liczba dzieci objętych wsparciem	MOPS przy współpracy z oferentem w procedurze konkursowej
2.	Cel 2. Zadania: Zadanie1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień	poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie uniwersalnych programów profilaktycznych rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego, które biorą pod uwagę wspólne czynniki ryzyka problemów alkoholowych i innych zachowań ryzykownych i czynniki chroniące, wspierające prawidłowy rozwój dzieci i młodzieży,	liczba programów i liczba uczestników	MOPS przy współpracy z oferentem w procedurze konkursowej oraz z wykonawcami wybranymi do realizacji zamówienia
		poszerzanie i udoskonalanie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie wskazujących i selektywnych programów profilaktycznych (np. programy streetworkerzy i partyworkerzy i programy wczesnej interwencji), rekomendowanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych	liczba programów i liczba uczestników	MOPS przy współpracy z oferentem w procedurze konkursowej oraz z wykonawcami wybranymi do realizacji zamówienia
		poszerzenie i udoskonalenie oferty, upowszechnianie oraz wdrażanie programów rozwijających kompetencje wychowawcze rodziców i	liczba programów i liczba uczestników	MOPS przy współpracy z oferentem w procedurze konkursowej oraz z

	wychowawców sprzyjające kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży, dofinansowanie wypoczynku letniego oraz zimowego z programem profilaktycznym dla dzieci i młodzieży w zakresie organizacji różnych form zagospodarowania czasu wolnego, promujących zdrowy i aktywny styl życia w ramach profilaktyki uzależnień (uniwersalnej, selektywnej i wskazującej) o której mowa w NPZ, dofinansowanie zakupu nagród, materiałów edukacyjno - informacyjnych, gadżetów profilaktycznych, artykułów biurowych i spożywczych, niezbędnych do realizacji działań związanych z problemem uzależnień, profilaktyką oraz promocją zdrowia np. podczas organizowanych konkursów, turniejów, festynów, szkoleń, zajęć opiekuńczo - wychowawczych i profilaktycznych, w ramach profilaktyki uzależnień (uniwersalnej, selektywnej i wskazującej) o której mowa w NPZ, zorganizowanie wydarzenia w ramach działań lokalnych dla rodzin zagrożonych dysfunkcją, zwiększenie skuteczności w przestrzeganiu prawa w zakresie sprzedaży napojów alkoholowych zgodnie z założeniami NPZ poprzez podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do	liczba uczestników wypoczynku liczba programów liczba działań liczba działań liczba sprzedawców uczestniczących w szkoleniu	wykonawcami wybranymi do realizacji zamówienia MOPS przy współpracy z oferentem w procedurze konkursowej oraz z wykonawcami wybranymi do realizacji zamówienia MOPS MOPS MOPS
--	--	---	--

		sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzeganie zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia, zorganizowanie lokalnej konferencji oraz warsztatów dotyczących problematyki uzależnień, których celem będzie wymiana doświadczeń oraz pogłębienie wiedzy na temat uzależnień, zakup materiałów edukacyjnych o tematyce profilaktyki: broszur, plakatów, ulotek, kalendarzy kierowanych do różnych grup, w tym dla osób korzystających z poradnictwa w tematyce uzależnień oraz współrealizatorów programu,	liczba działań oraz liczba uczestników liczba i rodzaj zakupionych materiałów	MOPS MOPS
	Zadanie 2. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych, narkomanii oraz uzależnień behawioralnych oraz współpraca z organizacjami pozarządowymi i innymi jednostkami pożytku publicznego w obszarze profilaktyki i rehabilitacji uzależnień	systematyczne podnoszenie jakości realizowanych działań profilaktycznych poprzez organizowanie szkoleń dla realizatorów w/w. działań, wspomaganie działalności organizacji pozarządowych realizujących programy profilaktyczne dla osób i rodzin, pokrywanie kosztów szkoleń omawiających zasady prawidłowego prowadzenia postępowań konkursowych i przetargowych w ramach wydatkowania środków publicznych - zlecenia organizacjom pozarządowym realizacji zadań publicznych,	liczba szkoleń i liczba uczestników liczba organizacji objętych wsparciem liczba szkoleń liczba uczestników	MOPS MOPS MOPS

		przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie klubów abstynenta oraz innych form działań wspierających, poza terapią (np. spotkania, wyjazdy integracyjne) których odbiorcami są osoby uzależnione i ich rodziny	liczba działań	MOPS
3.	Cel. 3 Zadanie : Diagnoza problemów związanych z uzależnieniami behawioralnymi, monitorowanie i ewaluacja Programu	zebranie danych z instytucji i placówek oświatowych w Pruszkowie badanie dotyczące rozmiaru problemu fonoholizmu wśród pruszkowskiej młodzieży monitorowanie realizowanych zadań i ewaluacja skuteczności podejmowanych działań	dane z placówek i instytucji raport z badania raport podsumowujący realizację Programu	MOPS przy współpracy z wykonawcami wybranymi do realizacji zamówienia MOPS

6. Realizatorzy Programu

Jednostką organizacyjną odpowiedzialną za prawidłową realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026–2029 jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie.

Środki, o których mowa w art. 9³ ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 2151), pochodzące z opłat za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach o objętości nieprzekraczającej 300 ml (tzw. „małpki”), wprowadzonych ustawą z dnia 14 lutego 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 1492 z późn. zm.), przeznacza się na realizację lokalnej, międzysektorowej polityki przeciwdziałania negatywnym skutkom spożywania alkoholu, koordynowanej przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Pruszkowie jako realizator Programu współpracuje z następującymi instytucjami i placówkami: Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Pruszkowie, Poradnia Leczenia Odwykowego, Rada Miasta Pruszkowa, Urząd Miasta Pruszkowa, a w szczególności: Wydział Edukacji wraz z placówkami oświatowymi z terenu miasta oraz Sąd, Kuratorzy, Policja, Straż Miejska, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, organizacje pozarządowe, które działają na terenie miasta Pruszkowa na rzecz przeciwdziałania alkoholizmowi.

7. Zasady funkcjonowania i wynagradzania członków Miejskiej Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W Pruszkowie działa Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, powołana przez Prezydenta Miasta. Do jej zadań należy podejmowanie działań zmierzających do orzeczenia obowiązku poddania osób uzależnionych od alkoholu leczeniu odwykowemu.

Komisja, w ramach ustawowych uprawnień, realizuje również zadania określone w art. 4¹ ust. 1 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, a także opiniuje wnioski o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Do obowiązków Komisji należy również kontrola przestrzegania zasad i warunków sprzedaży napojów alkoholowych, zgodnie z art. 18 ust. 8 oraz art. 183 wskazanej ustawy.

Siedziba Komisji mieści się w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Pruszkowie przy ul. Helenowskiej 3a. Posiedzenia odbywają się raz w tygodniu — w każdy wtorek, w godzinach 15:00–17:00.

Członkowie Komisji są zobowiązani do udziału w szkoleniach z zakresu rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w celu podnoszenia kompetencji zawodowych, zgodnie z zapisami Narodowego Programu Zdrowia.

Wszystkim członkom Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie w wysokości 6% minimalnego wynagrodzenia określonego w rozporządzeniu Rady Ministrów — za udział w każdym posiedzeniu Komisji. W przypadku nieobecności członka na posiedzeniu, wynagrodzenie za to posiedzenie nie jest wypłacane.

Przewodniczącemu Komisji przysługuje również miesięczny dodatek w wysokości 600 zł z tytułu bieżącej obsługi administracyjnej Komisji. W przypadku jego nieobecności na posiedzeniu, dodatek ten jest obniżany proporcjonalnie do liczby posiedzeń, które odbyły się w danym miesiącu.

Zastrzega się, że przy realizacji obowiązków związanych z opiniowaniem zezwoleń na obrót hurtowy napojami alkoholowymi (art. 18 ust. 3a ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi) oraz kontrolą przestrzegania zasad sprzedaży, podawania i spożywania napojów alkoholowych (art. 18 ust. 8 ww. ustawy), wypłata wynagrodzenia nie jest uzależniona od obecności członków Komisji na posiedzeniu.

Podstawę do wypłaty wynagrodzenia za dany miesiąc stanowi zestawienie liczby osób i posiedzeń, wraz z listą obecności, sporządzone i podpisane przez Przewodniczącego Komisji.

8. Harmonogram i zasady finansowania Programu

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii będzie realizowany w latach 2026–2029. Zadania określone w punkcie 5 będą realizowane przez cały okres obowiązywania Programu.

W otwartym konkursie ofert na realizację zadań wynikających z Programu mogą uczestniczyć organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 2 i 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, których cele statutowe lub przedmiot działalności obejmują zagadnienia z zakresu zdrowia publicznego, określone w art. 2 ustawy o zdrowiu publicznym.

Oferty składane przez uprawnione podmioty, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz rekomendacjami dotyczącymi realizacji i finansowania gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, opracowanymi przez Krajowe

Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom, a także zgodnie z wytycznymi zawartymi w ogłoszeniu konkursowym, zostaną ocenione pod względem merytorycznym i finansowym przez Komisję konkursową. Po zakończeniu realizacji zadania, podmioty są zobowiązane do złożenia sprawozdania z wykonania zadania publicznego, zgodnie z postanowieniami zawartej umowy.

Zlecenie realizacji zadań publicznych o charakterze lokalnym lub regionalnym z pominięciem otwartego konkursu ofert, na podstawie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, będzie możliwe wyłącznie po uprzednim uznaniu celowości danego przedsięwzięcia.

Źródłem finansowania zadań określonych w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii są środki pochodzące z budżetu Gminy Pruszków, stanowiące dochody z tytułu opłat za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, wnoszonych przez podmioty gospodarcze w latach 2026–2029, zgodnie z art. 182 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151).

Zgodnie z powyższym przepisem, dochody te stanowią dochód własny gminy i w całości są przeznaczane na realizację zadań Programu. Środki te nie mogą być wykorzystywane na inne cele.

Finansowanie działań z zakresu przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym odbywa się również ze środków budżetu miasta, pochodzących z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Środki te są planowane w Dziale 851 – Ochrona zdrowia, Rozdział 85153 – Zwalczanie narkomanii, w budżetach poszczególnych jednostek realizujących zadania Programu.

Dodatkowo możliwe jest pozyskiwanie środków z innych źródeł finansowania, w tym z funduszy zewnętrznych, np. programów rządowych, samorządowych, grantów oraz środków pochodzących z Unii Europejskiej.

9. Ewaluacja

Narzędzia ewaluacji Programu:

- systematyczne zbieranie i analiza danych dotyczących realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii
- sporządzenie raportu z realizacji zadań zgodnie z harmonogramem za dany rok do 31 marca następnego roku.

10. Postanowienia Programu

Zakres działań przedstawiony w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest zróżnicowany i kompleksowy, a jednocześnie zgodny z zadaniami określonymi w:

- art. 4¹ ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- ustawie z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym,
- Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021–2025.

Ponadto, zgodnie z ustawą z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw, gminy są zobowiązane do uwzględniania w programach działań z zakresu uzależnień behawioralnych.

Wszystkie podejmowane działania służą realizacji głównego celu Programu, jakim jest ograniczenie spożycia alkoholu, zmniejszenie zdrowotnych i społecznych skutków nadużywania napojów alkoholowych i substancji psychoaktywnych, a także redukcja zachowań prowadzących do uzależnień behawioralnych oraz związanych z nimi szkód. Działania te są zgodne z założeniami programowymi wynikającymi z przepisów prawa krajowego oraz dokumentów strategicznych w zakresie zdrowia publicznego.

Spośród wielu problemów społecznych, problem alkoholowy należy do najtrudniejszych do rozwiązania. Wynika to z jego skali, złożoności, kosztów społecznych (m.in. rozpad rodzin, zaburzenia emocjonalne i społeczne dzieci wychowujących się w rodzinach z problemem alkoholowym) oraz kosztów ekonomicznych.

Problemy związane z narkotykami w największym stopniu dotyczą osób młodych i generują przede wszystkim szkody osobiste. Dlatego działania profilaktyczne podejmowane przez Gminę Pruszków, ukierunkowane na ograniczenie szkód wynikających z używania substancji psychoaktywnych, adresowane są do szerokiego grona mieszkańców, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

Wypracowany przez wiele lat system współpracy między podmiotami realizującymi Program sprzyja efektywnej realizacji jego celów i przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców Pruszkowa.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 2151) oraz ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2023 r. poz. 1939) nakłada na gminę obowiązek prowadzenia działań związanych z profilaktyką oraz rozwiązywaniem problemów alkoholowych i narkomanii.

Realizacja powyższych zadań jest prowadzona w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii uchwalanego przez Radę Miejską.

Gminny Program jest dokumentem wyznaczającym cele i sposoby rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii na terenie Miasta Pruszkowa zgodnie z kierunkami określonymi w ustawie.

Głównym celem Programu jest ograniczenie problemów związanych z używaniem alkoholu, narkotyków i innych substancji psychoaktywnych, a także minimalizowanie zachowań potęgujących uzależnienia behawioralne oraz związane z nimi negatywne konsekwencje społeczne, w tym szczególnie szkody zdrowotne i zaburzenia życia rodzinnego.

Program jest kontynuacją zadań realizowanych w Gminie Pruszków z lat poprzednich.

Program jest adresowany do całej społeczności mieszkańców Miasta Pruszkowa, ze szczególnym uwzględnieniem osób uzależnionych od alkoholu, osób współuzależnionych, osób z grup ryzyka, dzieci i młodzieży, a także osób zajmujących się zawodowo obszarem profilaktyki uzależnień.

Na realizację zadań są przeznaczone środki uzyskiwane z tytułu wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Gminny Program na lata 2026-2029 został opracowany zgodnie z wymaganymi zadaniami.

W związku z powyższym podjęcie w/w uchwały należy uznać za zasadne.